

SENSE DIVERSITAT NO CONSTRUÏM PAÍS

M'he llegit amb total interès l'article publicat a CRÍTIC pel regidor de la CUP de Girona, Lluç Salellas, on s'enfoca un debat necessari per continuar amb la construcció popular del catalanisme des de la seva diversitat. L'article parteix, no obstant això, de dues premisses que són falses. La primera és que ningú de l'espai polític dels comuns hem dit mai que tenir uns orígens de fora de Catalunya és millor que no tenir-los. La segona, la que posa al mateix nivell les declaracions de Quim Torra, Ciutadans i Catalunya en Comú Podem en un intent per situar un marc on sigui més fàcil justificar l'abstenció de la CUP.

És per aquest motiu que, d'entrada, sorprèn que l'autor no denunciï l'electoralisme de qui demana "perdó" per uns tuits, però decideix no aprofitar l'oportunitat que li va oferir Xavier Domènech de fer creu i ratlla amb les seves opinions del passat. Torra sap que les seves opinions publicades llastren la seva motxilla per esdevenir President i aquests càlculs tàctics són els que el van dur a demanar disculpes.

He de reconèixer que m'he sentit al·ludit en les crítiques de Salellas perquè el cert és que a mi m'agrada apel·lar amb orgull als meus orígens. El meu pare, obrer del metall, va venir d'Alicún de Ortega a Sabadell per buscar un futur millor i aquí va conèixer la meva mare, treballadora del tèxtil després reciclada en treballadora de la neteja, que va deixar Loja, també a Granada, per qüestions familiars.

Una família de la qual no només estic orgullós per qui són, sinó per la seva trajectòria. El meu pare va estar detingut per la Policia en els anys 70 i 80 per repartir octavilles demanant llibertat, amnistia i estatut d'autonomia i per lluitar per una escola en català per als seus fills i la seva filla. Una escola que, gràcies a ell i a molts com ell, avui puc continuar defensant des del Congrés dels Diputats quaranta anys després.

En aquest sentit, comparteixo la tesi de l'article que afirma que massa vegades s'ha buscat de forma completament irresponsable fer electoralisme des de l'etnicisme: per això gent com jo i com els meus pares hem defensat sempre l'escola pública i la immersió lingüística. No obstant això, si ens cou tant la sang quan defensem el nostre model educatiu no és únicament per una qüestió lingüística, sinó perquè és el model d'escola catalana el que ens ha permès tenir les mateixes oportunitats que havia tingut històricament la burgesia catalana.

La immigració està molt més lligada amb l'origen socioeconòmic de les persones que no pas amb la identitat. No es va emigrar pel fet de ser andalús, extremeny, murcià, uruguaià, colombià o marroquí, sinó pel fet de ser pobre. L'al·lusió a la immigració apel·la als orígens humils que vinculen el debat territorial a la classe i no a la identitat, per això és necessari. Aquests són els orígens que reivindicuem des de l'espai dels comuns.

Posar al mateix nivell això i el pensament del qual beu Quim Torra és, com a mínim, trampós. El nostre espai, com ho ha fet el catalanisme popular en els últims quaranta anys, realça el mestissatge com a reivindicació davant d'aquest sector nacionalista identitari, amb perill de ser supremacista. Dedicar més crítiques a l'espai dels comuns que als comentaris obertament despectius de l'actual President sota el paraigua de "són tots iguals" obre la porta a desviar l'atenció del focus real del problema: què pensa realment qui serà la primera autoritat de Catalunya?

No voldria pensar que el que es pretén és justificar l'abstenció de la CUP davant d'una forma d'entendre Catalunya i les catalanes que sé sincerament que la gent de la CUP, amb qui compartim moltes lluites socials i municipals, no comparteix. Però si no entenem que hi ha gent que ha votat en clau d'afirmació perquè s'han sentit tractats com a catalans de segona, no entendrem la victòria de Ciutadans ni les conseqüències de 40 anys d'hegemonia convergent al nostre país.

Aquesta forma concreta d'entendre què és ser català és la que els qui treballem per l'empoderament popular hem de saber impugnar necessàriament. En aquest sentit, sempre em venen al cap els versos

de la cançó del Cesk Freixas, 'Cançó per a desfer el camí' quan diu "Lluita contra tu mateix, serà un combat igualat contra la idea excloent de la superioritat".

Paco Candel deia al seu llibre 'Els altres catalans' que només des de la constatació de l'heterogeneïtat de la població de Catalunya és des d'on es pot evitar acabar sent una societat dividida. Recordar l'origen és la millor manera de construir un futur plegats. Invisibilitzar l'origen desemboca en la fractura social. Ho descriu també molt bé el periodista Marc Andreu en el seu assaig 'Les ciutats invisibles'. La realitat de La Mina, Ciutat Meridiana, Badia del Vallès, Ca n'Anglada de Terrassa, Sant Ildefons de Cornellà, Sant Roc de Badalona o, el meu barri, Torre-romeu de Sabadell han sigut aquestes ciutats invisibles. El que hi ha darrere, en el meu cas, a l'apel·lació als orígens és una voluntat de sortir de la invisibilitat. D'acabar amb els barris invisibles que són Catalunya. Perquè tots i totes conformem Catalunya. Amb sentiments diversos.

"Jo sóc un català autèntic: és a dir, amb els quatre avis de fora de Catalunya". Aquesta frase la va repetir fins a la sacietat Antonio Baños sent el cap de llista de la CUP a les eleccions de 2015 i membre de la plataforma 'Súmate' fundada d'acord amb els orígens i la llengua. Sincerament, jo no vaig pensar mai que Antonio Baños deia aquestes paraules fent càlculs electorals, sinó apel·lant a la Catalunya construïda per persones vingudes de tot arreu.

Així mateix, no vaig veure en aquell moment cap article del Lluç Salellas o d'alguna altra persona relevant de la CUP criticant-li a Antonio Baños que parlés dels seus orígens familiars. Al contrari, molts dels que ara critiquen les paraules de Domènech són els mateixos que van fer campanya amb ell. La frase de Baños va ser, a més, pronunciada en un moment polític determinat: quan l'independentisme estava en ple debat de com ampliar la seva 'base social' per guanyar legitimitat en una estratègia unilateral. Fins i tot la Via Catalana de 2015, per cert en plena campanya de les eleccions catalanes, es va fer per primera vegada a l'Avinguda Meridiana, un lloc simbòlic per a la Catalunya mestissa.

En aquest sentit, no està de més fer una revisió de quina ha estat la terminologia del procés quan advocava per aquesta estratègia: des de la perillosa afirmació de "Espanya és irreformable", fins a l'encara utilitzada expressió d'"eixamplar la base" que entén que cal col·locar dues o tres persones a parlar en castellà o de drets socials per atreure l'àrea metropolitana, com si fóssim quelcom extern al nucli dur que ha de decidir què passa a Catalunya.

Diu sempre Xavier Domènech que el problema real quan plantegem aquest debat no és el de l'errouxisme versus catalanisme, sinó de com construir el país a partir d'una fotografia més real dels seus sectors populars. És a dir, prestant més atenció a la roba estesa als balcons que a les banderes que hi puguin onejar. En aquest sentit, estic d'acord en el fet que el debat no s'hauria de centrar en el d'on venim, sinó cap a on anem. I per pensar cap a on anem el President que tenim avui és una nefasta notícia que només alimenta als que tenen interès a dir que defensar Catalunya és sinònim de supremacisme.

Quim Torra pot pensar que amb els seus tuits i els seus articles estava guanyant la independència quan, en realitat, el que estava fent era perdre el país. Catalunya és el 8-M, és el 15-M, és el 'Volem Acollir' i el 'No tenim por' de Barcelona davant dels atemptats a La Rambla. Això és Catalunya. Per què si la CUP i ERC sumaven més vots, més suport popular i més escons al Parlament que el PDeCAT i Junts per Catalunya no es va decidir apostar per un President inclusiu? Nosaltres els estàvem esperant. De fet, encara els esperem perquè tenim clar el país que volem. I Quim Torra no pot ser un bon president per a Catalunya; no perquè sigui independentista, sinó perquè és una persona que ha menyspreat a més del 70% dels catalans i les catalanes que ens sentim també espanyols.

Joan Mena és professor interí de llengua i literatura espanyola i ara fa de diputat d'En Comú Podem al Congrés.